

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב—יפו

בפני השופט חג' יחיא

ת"א (ת"א) 3021/84

1. Apple Computer Inc. התובעות:

2. Apple Marketing B.Y.

3. ידע מחשבים ותוכנה (1982) בע"מ

נגד

הנתבעת: ניו-יורקוב טכנולוגיות בע"מ

זכויות יוצרים — הפרה — חיקוי — מחשבים — ספרי הדרכה — תכנת מחשב — ימרנות — הפרת זכות יוצרים — הטעיה ופגיעה במוניטין.
הגנת הצרכן — זכות תביעה.

שלוש החברות התובעות עוסקות במחשבים אישיים, בציוד היקפי ובתכנות מחשב. הנתבעת היא חברה העוסקת בייבוא מחשבים אישיים ומכירתם בישראל. התובעת 1 טוענת, כי המחשב אותו היא מיצרת, Apple II, הוא בעל מוניטין כאחד המחשבים הטובים ביותר, וזאת בזכות שתי מערכות תוכנה שנכתבו ופותחו בעמל ובמחשבה רבים ע"י עובדיה במיוחד למחשב זה, והן מותקנות בו באופן קבוע, כשהן מועתקות מתוך יחידת זכרון למעגלים משולבים הקרויים ROM. שתי מערכות אלה נכתבו ופורסמו לראשונה בארה"ב בשנת 1978. לטענתה, התובעת 1 היא הבעלים שלהן כי זכויות היוצרים שלה בהן רשומות בארה"ב במשרדי רשם זכויות היוצרים. התובעת 2 היא חברה רשומה בהולנד והנשלטת ע"י התובעת 2 והתובעת 3 היא חברה רשומה בישראל המשמשת כסוכן בלעדי להפצת מוצרי התובעת 1 בישראל.

התובעות טוענות שהנתבעת מייבאת ומוכרת מחשבים אישיים, המכונים בשמות שונים ומפיצה אותם בישראל, כשהם מותקנות יחידות זכרון במעגלים משולבים ומהן מועתקות התוכנות הנ"ל ללא הסכמת התובעת 1 ומתוך מטרה לפגוע בתובעות וכחלק מפעולה פירוטית של ייצור והפצה של מחשב, שאינו אלא העתקה וחיקוי של Apple II.

עוד טוענת התובעת 1, כי היא פיתחה מעגל מודפס המשמש כבסיס לרכיבים אחרים במחשב. לטענתה, גם במעגל אשר תכננו מחייב מיומנות ועבודה מקורית וצורתו מיוחדת למחשב הנ"ל, יש לה זכויות יוצרים. במחשבים המחקים מותקן מעגל חשמלי מודפס המועתק מהמעגל הנ"ל, ללא הסכמת התובעת וגם בכך פגעה הנתבעת בזכויות היוצרים של התובעת 1. התובעות פנו לבית-המשפט בתביעה למנוע את ההפרות והפגיעות בזכות היוצרים שלהן ע"י הנתבעת הן ע"י צו מניעה קבוע והן ע"י פסקדין הצהרתי ולפיצוי מתאים.

בית-המשפט פסק:

1. א. רשימת היצירות הנזכרות בחוק זכות יוצרים, 1911, עליהן מתפרשת הגנת זכות היוצרים, אינה רשימה סגורה ואינה כוללת את כל היצירות שניתן להחיל את

החוק עליהן ולהסתמך עליו לגביהן ולהעניק להן הגנה על פיו. ההגורות שבו אינן ממצות והן בבחינת דוגמאות אשר ניתן להוסיף עליהן כהנה וכהנה. ב. כאשר המחוק סירט את ההתקנים, הוא לא סגר את רשימת ההתקנים האפשריים והשאיר פתח רחב שיאפשר את החלת הגנתו של החוק הנ"ל גם על כל מכשיר, אמצעי מכני או התקן עתידי.

2. תכנת מחשב היא יצירה ספרותית, כמשמעותה בדיני זכויות יוצרים, היא ראויה להגנתו של חוק זכויות יוצרים, בהיותה פרי רוחו של האיש שכותב ויוצר אותה ובהיותה ממלאת אחרי הקריטריונים המאפיינים את היצירה הספרותית.

3. סעיף 1 לחוק זכויות יוצרים, 1911, אינו מוציא יצירות מכלל היצירות המוגנות מבחינת מהותן, אלא מבחינת מקום עשייתן ו/או זהות עושיהן.

4. שינויים בהערכת תוכנה שמבוטאים ב-80 תווים בלבד מתוך 16,000 אינם משמעותיים והם רק שינויים בנתונים ולא בתכנית גופא, ואין בשינויים קוסמטיים אלו כדי לשנות מהעובדה כי בוצעה העתקה ע"י הנתבעת.

5. א. מאחר שהמעגל המודפס לא נרשם אצל רשם זכויות היוצרים ע"י התובעת 1 אין לקבוע כי היתה הפרה לזכויות כלשהן ע"י הנתבעת בפרט זה.

ב. מעובדת אי רישום המעגל המודפס ובכך שלא דאגו לרישומה כפי שדאגו לרישום התוכנות, ניתן להסיק שהמעגל אינו יצירה וממילא אינו בר רישום.

ג. המעגל המודפס אינו נופל באף אחת הקטגוריות המנויות בסעיף 1(35) לחוק זכויות יוצרים, 1911, הרגילות בהגדרה של יצירה ספרותית. יתכן שמדובר בפטנט ואז חלה עליו הגנת "Patent" הקובעת שאין זכויות פטנט עולות בקנה אחד עם זכויות יוצרים.

6. משנקבע שהיתה הפרת זכות יוצרים ע"י הנתבעת בתוכנות בהיותן יצירה ספרותית עפ"י חוק זכויות יוצרים, לא יחול על ענין זה חוק עשיית עושר ולא במשפט.

7. הזכות לתבוע לפי חוק הגנת הצרכן שמורה לצרכן הנפגע, לארגון צרכנים ולממונה כאמור בחוק. הניזוק הוא הצרכן ולא מי שטוען שמוצר מסוים הוא מוצר שהועתק ממנו.

אזכורים:

פסקי-דין של בית-המשפט העליון:

- [1] בר"ע 253/72 ג'והן ווקר ובניו בע"מ ואח' נ' נשיונל דיסטילרט בע"מ. פ"ד כז(1) 361, 364.

פסקי-דין של בתי-המשפט המחוזיים:

- [2] ת"פ (ת"א) 916/80 מדינת ישראל נ' וידאקסט, פ"מ תשמ"ג (ב) 45, 60.

חקיקה ישראלית:

- [3] חוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981, ס' 31.

- [4] חוק עשיית עושר ולא במשפט, התשל"ט-1979, ס' 6.
 [5] חוק זכויות יוצרים, 1911, ס' 1, 35.
 [6] צו זכויות היוצרים (ארה"ב), תשי"ג-1953.
 [7] תקנות 72.
 [8] פקודת הנזיקין [נוסח חדש] ס' 59.

ספרות משפטית:

- [9] ד"ר א' זליקסון, יסודות דיני זכויות יוצרים, סימני מסחר, פטנטים ומדגמים.
 [10] Tapper, *Computer Law*, 3rd ed., 16.
 [11] *Copinger on Copyright*, 12th ed. (1980).

פסקי-דין אנגליים:

- [12] *Sega Enterprises v. Richards*, 1983 F.S.R. 73.

פסקי-דין אוסטרליים:

- [13] *Apple Computer Inc. v. Computer Edge* (1984) 2 IPRI 11.

פסקי-דין קנדיים:

- [14] *Spacefile Ltd. v. Computing*, 75 C.D.R. (2d) 281.

פסקי-דין של ארצות-הברית:

- [15] *Apple Computer Inc. v. Franklin Computer Corp.* 714 F. 2d. 1240, 1249.
 [16] *Tady Corp. v. Personal Micro Computer Inc.* 524 F. Supp. 171.

ט ע נ ר :

לתובעות : עו"ד משה בורנובסקי
 לנתבעת : עוה"ד קפלן, מירקין ושות'

פסקי-דין

1. זוהי תביעה של שלוש חברות, שעיסוקן במחשבים אישיים, בצידוד היקפי ובתכנות מחשב, נגד הנתבעת, שהינה חברה העוסקת בייבוא מחשבים אישיים ומכירתם בארץ.
2. טוענת התובעת 1, כי היא אחת היצרניות הידועות בשטחים הנ"ל, ואחד ממוצריה הידועים הוא מחשב Apple II (להלן: המחשב). למחשב, על דגמיו השונים, מוניטין

השופט חג' יהוא

פסקים תשמ"ז א'

כאחד הטובים, אם לא הטוב ביותר שבין המחשבים האישיים, וזאת, כנראה, בזכות שתי מערכות תוכנה שנכתבו ופותחו בעמל ובמחשבה רבים ע"י עובדיה, במיוחד למחשב הנ"ל, אשר מותקנות בו באופן קבוע, כשהן מועתקות מתוך יחידת זכרון למעגלים משולבים הקרויים ROM.

3. שתי המערכות הללו אשר נכתבו, ופורסמו לראשונה בארה"ב בשנת 1978 הן: Apple Soft Autostart Rom. לדברי התובעת 1 היא הבעלים שלהן, כי זכויות היוצרים שלה בהן רשומות בארה"ב במשרדי רשם זכויות היוצרים.

4. להשלמת התמונה יצויין, כי התובעת מס' 2 הינה חברה הרשומה בהולנד והגשלת ע"י התובעת מס' 1, ואילו התובעת מס' 3 היא חברה הרשומה בישראל, ומשמשת כסוכן בלעדי להפצת מוצריה של התובעת מס' 1 בארץ.

5. לטענת התובעות, הנתבעת מייבאת ומוכרת מחשבים אישיים, המכונים Apollo, New Com, Com 100 או Winner ומפיצה אותם בארץ, ושבהם מותקנות יחידות זכרון במעגלים משולבים, ומהן מועתקות התוכנות הנ"ל ללא הסכמתה של התובעת 1 ומתוך מטרה לפגוע בתובעות או במי מהן, וכחלק מפעולה פירטית של יצור והפצה של מחשב שאינו אלא העתקה וחיקוי של ה־ Apple II (להלן: החיקוי). ללא התוכנות הנ"ל של התובעת 1, לא יכול מחשב החיקוי לפעול כלל, כמחשב תואם Apple.

6. עוד טוענת התובעת 1, כי היא פיתחה מעגל מודפס הוא ה־ Mother Board (להלן: המעגל), המשמש כבסיס לרכיבים אחרים במחשב. גם במעגל אשר תיכננו מחייב מיומנות ועבודה מקורית וצורתו מיוחדת למחשב, לתובעת 1 זכויות יוצרים. במחשב החיקוי, מתקן מעגל חשמלי מודפס המועתק מהמעגל הנ"ל, בלי הסכמתה של התובעת 1.

על-כן, טוענת התובעת 1, כי הנתבעת בידועה על הפרת זכויות היוצרים, היא מייבאת, מוכרת ומפיצה באופן מסחרי את מחשבי החיקוי, ובכך היא פוגעת בזכויות היוצרים של התובעת 1 הן בתוכנות והן במעגל דלעיל.

7. התובעת 1 מוסיפה וטוענת כי למחשב ה־ Apple צורה מיוחדת שאינה אופיינית למחשבים אחרים וכן לוח מקשים שסידורו וסימניו מיוחדים, וכי מחשב החיקוי אינו אלא חיקוי והעתקה של מחשב ה־ Apple בצורתו החיצונית ובצורתו הפנימית. מכאן, שתכליתן של פעולותיה דלעיל של הנתבעת אינה אלא להטעות את הלקוחות הפרטנציאליים לחשוב שמחשב החיקוי אינו אלא מחשב Apple II או מחשב אחר המיוצר ע"י התובעת 1. גם פעולות אלו של הנתבעת גורמות לתובעות נזק, הפסדים ולפגיעה חמורה במוניטין של המוצרים הללו, ובעיקר כאשר הנתבעת מציגה את מחשב החיקוי כזה ל־ Apple II, או שהיא מטעה את הלקוחות לחשוב כך. זאת ועוד, לשם קידום

השופט חג' יחיא

פסקים תשמ"ז א'

מכירת החיקויים משתמשת הנתבעת ו/או מוכרת ו/או מסתמכת על ספרי הדרכה ופירוטמים שזכויות היוצרים בהם הינן בבעלות התובעות או מי מהן. גם פעולה זו מהווה הפרה בירודעין של זכויות היוצרים של התובעות.

מכאן תביעתן של התובעות, למנוע את ההפרות ואת הפגיעות דלעיל של זכויות היוצרים שלהן ע"י הנתבעת הן ע"י צו מניעה קבוע והן ע"י פסק-דין הצהרתי ולפיצוי בהתאם למפורט בכתב-התביעה.

8. התובעות מייחסות, איפוא, לנתבעת את ההפרות דלהלן לזכויותיהן, אשר מהוות למעשה את עילות תביעתן:

הפרת זכויות היוצרים שלהן בתוכנות — וזוהי למעשה עליתן העיקרית של התובעות. הפרת זכויות היוצרים שלהן במעגל המודפס, וכן הפרת זכויות היוצרים שלהן בספרי ההדרכה המשווקים ע"י הנתבעת יחד עם המחשב שהיא מייבאת, והמצולמים בשלמות מחלטת מספרי ההדרכה של התובעת 1. עילות נוספות של התובעות נסמכות על חוק הגנת הצרכן [3], על עשיית עושר ולא במשפט [4] ועל ימרנות ופגיעה במוניטין.

9. מאידך גיסא, טוענת הנתבעת להגנתה, כי למיטב ידיעתה, חלק נכבד, אם לא כלה, של הציוד שהתובעות 1 טוענת כי היא מייצרת אותה, אינו מיוצר על-ידיה. מצד שני מודה הנתבעת כי היא מייבאת ומוכרת בישראל מחשבים המכונים Com 100, אך מכחישה כי היא מייבאת ומוכרת בארץ כל מחשב אחר מבין המחשבים שנימנו לעיל. לדבריה, לא מותקנות התוכנות של ה-Apple II במחשבים שהיא מייבאת ומוכרת. כמו-כן לא הועתק לתוכם המעגל המודפס דלעיל, והיא אינה פוגעת בזכויות היוצרים של התובעות במעגל המודפס או בתוכנות או בכל זכות יוצרים מכל סוג שהוא שיש לתובעות, אם בכלל יש להן זכויות יוצרים כאלה.

10. אציין עוד כי בהסכמת ב"כ בעלי-הדין פוצל הדיון בתובענה לשני שלבים: השלב הנוכחי, אשר חלק א' של פסק-הדין בתיק מתייחס אליו, ובו נדרש בית-המשפט להכריע בשאלה — האם יש לתובעות עילות תביעה והאם הן הוכיחו את קיומן? ואם התובעות זכאיות לסעדי הצווי שהן תובעות?

היה והתשובה לשתי השאלות הנ"ל הינה חיובית, יעניק בית-המשפט את הסעדים שהתובעות זכאיות להם והמבוקשים עלייך. לאחר-מכן יתחיל השלב השני, הלא הוא הבאת ראיותיהן של התובעות להוכחת הנזק שלטענתן נגרם להן כתוצאה מההפרות דלעיל וכפי שפורט עלייך בכתב-התביעה, ובפסק-דין משלים יקבע בית-המשפט את הסכום המגיע.

11. האם תוכנת מחשב הינה יצירה ספרותית שיש עליה זכויות יוצרים המוגנות עפ"י החוק נגה הפרה ופגיעה?

בין שהמחוקק צפה כבר בשנת 1911, כאשר חוקק את חוק זכויות היוצרים [5], את ההתפתחות הטכנולוגית האדירה שאנו עדים לה היום בתחומי האמנות, המדע והתעשייה

השופט חג' יחיאל

השונים, לרבות בתחום מדע המחשבים, ובין שלא צפה התפתחות זו, אין עוד ספק שרשימת היצירות הנזכרת בחוק הנ"ל, איננה כוללת את כל היצירות שניתן להחילו עליהן ולהסתמך עליו לגביהן ולהעניק להן הגנה על-פניו. רשימה זו אינה סגורה, וההגדרות שבו אינן ממצות והן בבחינת דוגמאות אשר ניתן להוסיף עליהן כהנה וכהנה. זאת אנו למדים מהמילה, "כוללת" שהמחוקק בחר בה והעמידה בראש ההגדרות שבחוק. מילת המפתח דלעיל, מובילה אותנו למסקנה ההגיונית כי המחוקק בהיותו ער או מודע, עוד בשנת 1911, לאפשרות של קיום יצירה ומאיךד גיסא לאפשרות של העתקתה והצגתה או מסירתה באמצעים מכניים, כאפשרות נוספת על יכולת ההעתקה וההצגה הישירות המקובלות והידועות אז, במילים אחרות, כאשר המחוקק פירט את ההתקנים המוגבלים במספרם, שהיו ידועים לו, אך לא קבע שכוונתו היא אך ורק לאותם התקנים ואמצעים ידועים, ברור שהוא לא סגר את רשימת ההתקנים האפשריים, והשאיר פתח רחב שיאפשר את ההלת הגנתו של החוק הנ"ל גם על כל מכשיר, אמצעי מכני או התקן עתידי. אלה הם יסודותיה של הגישה הליבראלית והמרחיבה של הספרות המשפטית ושל הפסיקה בסוגיה זו. ואם אנו בתוכנת המחשב עסקינו, ובשאלה אם היא יצירה ספרותית שיש להסתמך על החוק הנ"ל ועל הוראותיו, כאשר אנו נדרשים להקנות לה את ההגנה הראויה, הרי אין לך דוגמא טובה מסעיף 35 לחוק הנ"ל [5] המגדיר יצירה ספרותית לאמור: "כוללת מפות, תרשימים, תכניות, טבלאות ולקטים". הגדרה זו, כמוה כמו יתר ההגדרות שבסעיף הנ"ל מתחילה כאמור במילה, "כוללת" המצביעה על-כך שההגדרות הנ"ל ובכלל זה הגדרתה של היצירה הספרותית אינה אלא על דרך ההרחבה, המאפשרת גמישות בפרשנות בעתיד והרחבת מסגרת היצירות הכלולות בהגדרות הללו, לסוגיהן השונים.

12. הגישה הנ"ל הינה נחלתן של הספרות המשפטית, של הפסיקה המקומית ושל הפסיקה בארצות שחקיקת זכויות היוצרים בהן מבוססת על חוק זכויות יוצרים משנת 1911 דלעיל. פסיקה זו נקטה בגישה ליבראלית מרחיבה ונהגה בגמישות בהכלילה יצירות טכנולוגיות חדשות במסגרת ההגדרה הנ"ל ובהחלת הגנת זכויות יוצרים שבחוק עליהן. הן בתור מדיניות כללית והן ביישומה של הגישה האמורה על יצירות אלו הלכה למעשה במקרים ספציפיים, כגון הקניית הגנת זכויות יוצרים לתוכנות מחשב. הפסיקה המקומית כללה כבר בין היצירות המוגנות, סרטי וידאו, סרטי רשמקול, מעגלים מודפסים, וכיו"ב יצירות מפרי ההתפתחות הטכנולוגית אשר קמה אחרי חקיקתו של החוק האמור.

אומר ד"ר זליקסון בספרו: יסודות דיני זכויות יוצרים, סימני מסחר, פטנטים ומדגמים [9], עמ' 26, כי רשימת היצירות אחר הביטוי "ביחוד" שבתרגום העברי להגדרת יצירה ספרותית איננה כוללת את כל היצירות, ולכן אפשר להחיל חוק זה על יצירות ממין חדש, במידה ותופענה אי-פעם, אם רק הן יצירות רוחניות, גישה מרחיבה זו באה לידי ביטוי גם ב"ת"פ 916/80 מדינת ישראל נ' ויזאקסט [2]. וראה גם את הגישה הנ"ל וגם את יישומה הלכה למעשה בפסק-דינו של בית-המשפט הפדרלי לערעורים באוסטרליה בערעור שהוגש לו ע"י התובעת 1 במקרה דומה למקרה שלנו: Apple Computer Inc.

השופט חג' יהיא

פסקים תשמ"ז א'

13. v. Computer Edge [13]. יצויין, שנושא הדיון גם במקרה דלעיל היו שתי התוכנות של התובעת 1 שהן גם נושא הדיון בחיק זה, Autostart, Apple Soft והמסקנה החד-משמעית מהאמור היא שהגדרת יצירה ספרותית בחוק מאפשרת ואף מחייבת הכללת תוכנה בגדר היצירות המוגנות בדיני זכויות יוצרים. ראה לענין זה את דברי השופט פוקס בערעור הנ"ל בעמ' 5-6.

13. זאת ועוד, עפ"י גישתה המרחיבה והליברלית הן של הספרות המשפטית והן של הפסיקה המקומית והפסיקה הזרה, תוכנת מחשב הינה יצירה ספרותית, כמשמעותה בדיני זכויות יוצרים, והיא ראויה להגנתו של חוק זכויות יוצרים, בהיותה פרי רוחו של האיש שכותב ויוצר אותה ובהיותה ממלאת אחרי הקריטריונים המאפיינים את היצירה הספרותית.

אומר Tapper בספרו Computer Law [10] (מהדורה שלישית עמ' 16):

"There is no special problem in affixing a copyright notice to a computer program".

וב" Copinger on Copyright [11], מהדורה 12, 1980 נקבע:

"There seems no reason why items of computer software such as punched cards, punched tapes, magnetic tapes and even magnetic cores should not be protectable as "LITERARY WORKS", apart from the more obviously literary works such as print outs and so on".

ובהמשך הוא מסכם:

"Items of computer software should be treated as works and enjoy protection as such".

אכן דברים ברורים וחותכים, אשר חשיבותם איננה רק בעצם קביעתם ואמירתם אלא גם בכך שהפסיקה החדשה בסוגיה האמורה נהגה על-פיהם, יישמה אותם והוציאה אותם אל הפועל.

14. עמדנו לעיל גם על הדברים הברורים ועל ההלכה שנפסקה בערעורה של התובעת מט' 1 ע"י בית-המשפט הפדרלי לערעורים באוסטרליה, בענין התוכנות שהיו נושא הדיון גם שם. נעבור עתה לבדוק את הפסיקה בארצות אחרות.

על אף השוני המחמיר שבחוק האנגלי משנת 1956 לעומת החוק משנת 1911 בו קיימת דרישת "הכתב" ע"מ שיצירה תזכה בהגנת זכויות יוצרים, מגבלה שאיננה קיימת בחוק הישראלי, הגיע בית-המשפט האנגלי למסקנה זוהי בפסק-דינו ב" Sega Enterprises v. Richards [12].

במקרה דלעיל עמדה בפני בית-המשפט האנגלי השאלה: האם תוכנת מחשב המצויה ב" ROM ושהועתקה ע"י הנתבע והותקנה ב" ROM מחשב משלו מוגנת ע"י חוק זכויות

השופט חג' יחיא

פסקים תשמ"ז א'

יוצרים? בית-המשפט קבע בצורה חד-משמעית כי תוכנת מחשב האגורה ברום מוגנת ע"י דיני זכויות יוצרים. משמעותה של ההלכה שנקבעה בעניינו של Richards הני"ל כפולה. מצד אחד שוב בפנינו פסיקה המרחיבה את תחולת החוק על יצירות שאינן מצויות בו תוך התחשבות בהתפתחות הטכנולוגית, ומעניקה לתוכנה של מחשב הגנת זכויות יוצרים בהיותה יצירה ספרותית, ומצד שני יש בפנינו פסיקה שמשמעותה כי תוכנה אף שהועברה מן הכתב שעל הנייר ונצרכה ב-ROM הינה אותה תוכנה שהיא יצירה ספרותית המוגנת ע"י החוק בפני העתקה או ניצול, והיא עדיין תוכנה ולא קשוחה או חלק ממכונה, בניגוד לטענתה של הנתבעת שמן הדין לדחותה. כי ה-ROM אינו אלא אמצעי איחסון לפרי רוחו וליצירתו של האומן כותב התוכנה אשר דרכו ניתן להוציא את היצירה מהכח אל הפועל ולעשות שימוש בה. ה-ROM הוא למעשה יחידת זכרון המאפשרת את קריאת התוכנה כשהוא משמש לאחסנה ומהווה הביטוי לתוכנה הכתובה על נייר, ומאפשר ליוצר של התוכנה להביאה לידי ביטוי במכשיר הקרוי, מחשב. ה-ROM זהה במעמדו לדרך הנייר שהתוכנה נרשמת עליו, אלא במקום לרשום אותה על דף נייר בדיו ועט, היא ניצרכת לתוכה, במובן שהיא נרשמת בו בצורה של כתיבה חדשה שכנראה מוחנו מתקשה לעכלה. אני דוחה, איפוא, את טענתה דלעיל של הנתבעת בקשר ל-ROM. אני דוחה גם את טענתה של הנתבעת שסעיף 1 של חוק זכויות יוצרים האנגלי משנת 1911 [5], מוציא כביכול, יצירות מכלל היצירות המוגנות. סעיף 1 איננו מוציא יצירות מכלל היצירות המוגנות מבחינת מהותן, אלא מבחינת מקום עשייתן ו/או זהות עושיהן. לאמור, בסעיף זה ישנה התייחסות ל"עבודות" שלא תהיינה מוגנות ע"י החוק, אולם חוסר ההגנה נובע מכך שהחוק הנ"ל איננו חל בדומיניונים שבהם היה שלטון עצמי, וכן כמובן במדינות זרות, לכך יש בטענה הנ"ל, כי סעיף 1 סותר את הגישה שלפיה יש להרחיב את ההגנה של זכויות יוצרים, ככל האפשר, יש בה, עם כל הכבוד, פירוש לא נכון לסעיף האמור וחוסר התחשבות במטרות שעומדות מאחורי כוונתו של המחוקק.

15. גם בפסיקה הקנדית נקבע קיום זכויות יוצרים בתוכנת מחשב, וכי התוכנה הינה יצירה ספרותית כמשמעותה בהגדרה שבחוק, אף שהחוק הוחק בשנת 1970, ולא אוזכרה בו בכל דרך שהיא. תוכנת מחשב. ראה: *Spacefile Ltd. v. Smart Computing* [14]. הוא הדין גם בפסיקה הדרום-אפריקאית, גם בארץ זו החוק הוחק בעידן הטכנולוגיה, בשנת 1978.

אין זה מיותר לציין ולהדגיש, שבבסיסם של החוקים בדיני זכויות יוצרים בארצות הללו, לרבות גם באוסטרליה, מונח ועומד החוק האנגלי משנת 1911. ומאידך גיסא, חוקים אלו הוחקו כאשר, יש להניח בוודאות שהמחוקק בארצות אלו ידע על קיומם של המחשב ושל התוכנות, אמנם יש בשתיקתו של המחוקק, על אף ידיעתו כאמור, משמעות שלילית לכאורה, אולם בתי-המשפט לא כך פסקו, ובכך הקדימו להבין את ההתפתחות הטכנולוגית של תקופתנו והגיעו למסקנה שהמערכת המשפטית והפסיקה היוצאת מתחת ידיה, לא צריכה לפגור אחרי התפתחות זו, הן מבחינת המדיניות המשפטית והן מבחינת התוצאות הרצויות והמתבקשות מהשינויים דלעיל.

השופט חג' יהוא

פסקים תשמ"ז א'

אם כך פסקו בתי-המשפט, שחוקי דיני זכויות יוצרים בהם מושתתים על אותו חוק הנמצא בתוקף גם אצלנו, ועל-אף שתיקתו של המחוקק בהן על אף שידע על קיומן של תוכנות המחשב, ואם בכל זאת אימצו לעצמם את הגישה המרחיבה והקנו את הגנת החוק לתוכנות מוזשג בפסיקתם, הרי הדבר הינו בבחינת קל וחומר לגבי המדיניות המשפטית ולגבי אימוץ השיטה הליברלית בסוגיה זו ע"י בתי-המשפט הישראליים, ואיננו מוצא סיבה ונימוק מדוע פסיקתם של בתי-המשפט בארצות דלעיל לא תשמש נר לרגלינו לגבי מקרים דומים.

גם בפסיקה האמריקאית נקבע שאין ספק בקשר לכשרותה של תוכנת מחשב להגנת חוקי זכויות יוצרים אם כי החוק האמריקאי התייחס, בין היתר, גם לענין המחשבים. ראה: Apple Computer Inc. v. Franklin Computer [15] וראה בעמ' 1249 לאמור:

"Thus a computer program, whether in object code or source code is a "LITERARY WORK" and is protected copying, whether from its object or source code version".

וראה גם Tady Corp. v. Personal Micro Computer Inc. [16].

16. לפיכך ועל-סמך האמור לעיל אני קובע:

א. חוק זכויות יוצרים, יש לפרש בליברליות ובאופן מרחיב, וכי הרשימה שבו איננה סגורה והגדרות בו אינן ממצות.

ב. הגדרת "יצירה ספרותית" שבחוק ניתן, אפשר וצריך להחילה על יצירות חדשות שהמחוקק לא התייחס אליהן, ובלבד שהן ראויות ומתאימות לכך, ככל שתהליך ההתפתחות הטכנולוגית המתמשך והדינמי מחייב.

ג. לפיכך יש להעניק את הגנת החוק ליצירות שטרם נודעו בעת חקיקת החוק, ובלבד שימלאו אחר הקריטריונים המאפיינים.

ד. תוכנת מחשב שהיא פרי רוחו של האדם היוצר וכותב אותה, הינה יצירה ספרותית, כמשמעותה בהגדרות החוק, בהיותה ממלאת אחרי התכונות הקריטריונים של יצירה ספרותית, וכי תוכנת מחשב הן ב" Source Code והן ב" Object Code, בין שהיא כתובה ומודפסת כתקליטונים ובין שהיא אגורה ב" ROM, הינה יצירה ספרותית מוגנת עפ"י החוק. מכאן ברור שהתוכנות נושא הדיון בתיק זה, היינו ה" Autostart וה" Apple Soft בין שהן ב" S.C. ובין שהן ב" O.C. הינן יצירות ספרותיות שיש להקנות להן את הגנת חוק זכויות יוצרים.

17. אשר לבעלות על שתי התוכנות נושא הדיון, ה" Apple Soft וה" Autostart, אני קובע כי התובעות הוכיחו את בעלותה של התובעת מס' 1 על תוכנות אלו. כן הוכח כי התובעת 1 הינה בעלת זכויות יוצרים בתוכנות הנ"ל. גם הוכחו בצורה שאינה

השופט חג' יחיאל

פסקים תשמ"ז א'

משאירה מקום לספק המקוריות והיצירתיות של התוכנות. תוכנות אלו פותחו ונכתבו בידי עובדי התובעת 1 ומנהליה, וכי בפיתוחן הושקעו מאמץ, זמן וכשרון שהביאו את התוכנות לרמה גבוהה של תחכום ומאומנות שעשו אותן לבעלות מוניטין בעולם. אשר משמש יסוד להצלחתו של מחשב ה" Apple II. ראה את תצהירו של מר ו'ניאק אשר היה מעורב בעצמו בפיתוח התוכנות, וכן את מסמכי הרישום, ת/1, 2, 3, 4, 5 בארה"ב. כן ראה את עדויותיהם של פרופ' בורוביץ ושל מהנדס פרידמן שלא נסתרו. כן הוכח אופן הביטוי של התוכנות במספר דרכים. כמובן אני דוחה את טענות הנתבעת בשאלות דלעיל, לרבות הטענה כי התובעות לא הוכיחו כביכול שהתוכנות שמתייחסים אליהן מסמכי הרישום בארה"ב אינן התוכנות נושא הדיון. טענות הנתבעת לא נתמכו בכל ראיה או עדות וממילא היא לא סתרה את ראיות התובעות ואת עדויות עדיהן. ולבסוף הוכח בצורה משכנעת כי התובעת 1 הינה הבעלים של זכויות יוצרים בכל אחד משלבי פיתוח התוכנות, דהיינו, שלב כתיבת התוכנה בשפה עילית, Source Code ושלב כתיבתה בשפת מכונה Object Code.

18. כן אני קובע כי התובעות הוכיחו בראיות שלא נסתרו ע"י הנתבעת שהיא אכן הפרה את זכויות היוצרים של התובעת 1 בתוכנות ע"י העתקתן במחשב החיפוי שלה. הפצתן ושיווקן בצורה מסחרית ללא הסכמתה של התובעת 1 ובלי רשותה, וזאת תוך ניצול חוברות ספרות ההדרכה של התובעת 1 שאף הן הועתקו עליידי הנתבעת תוך פגיעה בזכויות היוצרים של התובעת 1 גם בחוברות אלו. ראה בשאלה זו את עדותו של עמיחי פרידמן בעמ' 3 לפרוטוקול, שורות 25—23. לעניות דעתי השינויים בהעתקת ה" Autostart שמבוטאים ב" 80 תוים בלבד מתוך 16,000, אינם משמעותיים והם רק שינויים בנתונים ולא בתכנית גופא, וכי אין בשינויים קוסמטיים אלו כדי לשנות מהעובדה כי בוצעה העתקה ע"י הנתבעת, ומהיקף ההפרה של זכויות היוצרים של התובעת 1 בתוכנות, כפי שאין בשינויים הללו כדי לצמצם את ממדי הפגיעה במוניטין של התובעת 1. ראה לענין זה את המשך עדותו של עמיחי פרידמן בעמ' 4 שורות 19—18. ובעמ' 6, 9, 10. כן ראה את עדותו של פרופ' בורוביץ בעמ' 11 ובעיקר את דבריו בהמשך:

„להערכתי שההסתברות שתוכנה שאמורה לעשות דבר מסוים, שנכתבה ע"י אנשים שונים, תהיה זהה היא אפסית“.

לפיכך, ועל-סמך כל האמור, אני קובע כי עילחן המרכזית והעיקרית של התובעות היינו שהנתבעת הפרה את זכויות היוצרים של התובעת 1 בתוכנות הנדונות ובספרות ההדרכה ופגעה במוניטין שלה, אכן הוכחה כדבעי, הן עובדתית והן משפטית, ולכן זכאיות התובעות לסעדים ולצווים שעתרו להם עפ"י עילה זו בתביעתן.

19. האם המעגל המודפס הוא יצירה שיש עליה זכויות יוצרים ומשום כך יש להעניק גם לה את הגנת דיני זכויות יוצרים? ואם הוכח הדבר ע"י התובעות? נראה לי כי התשובה על שאלות אלו הינה שלילית, ואין לקבוע כי היתה הפרה לזכויות כלשהן ע"י הנתבעת בפריט זה, ולו רק מהסיבה שהמעגל המודפס לא נרשם

השופט חג' יחיאל

פסקים תשמ"ז א'

אצל רשם זכויות היוצרים בארה"ב ע"י התובעת 1. ומכל מקום הדבר לא נטען ע"י התובעות בכתב תביעתן, כאשר דבר רישומן של התוכנות נטען עליהן בצורה הברורה ביותר. התובעות גם דאגו להציג בבית-המשפט את מסמכי הרישום לגבי התוכנות ולא עשו כן לגבי המעגל המודפס. ראה סעיף 6(א) וסעיף 6(ב) לכתב-התביעה. נראה לי כי מעצם אי-הרישום של המעגל המודפס ובכך ש־ Apple לא דאגה לרישומו כפי שדאגה לרישום התוכנות, ניתן להסיק שהמעגל אינו יצירה וממילא אינו בר-רישום שם. ומכל מקום, התובעת 1 לא הוכיחה כי הוא כן בר-רישום. זאת ועוד, התובעות לא הוכיחו כל חלופה מחלופות צו זכויות היוצרים (ארה"ב), תשי"ג—1953 [6], שיש בהן עפ"י אותה צו כדי להעניק למעגל המודפס הגנה בישראל. גם אין צורך לומר כי אף אם אניח שהמעגל המודפס אמנם יצירה הוא, הרי לא הובאה בפני ביהמ"ש כל ראיה כי הוא פורסם בארה"ב, או שבעת חיבורה של "יצירה" זו, מחברה היה בארה"ב. זאת ועוד, נראה לי כי אותו מעגל מודפס אינו נופל באף אחת מהקטגוריות המנויות בסעיף 35(1) לחוק זכויות יוצרים [5] הרגילות בהגדרה של יצירה ספרותית. יתכן שמדובר כאן במדגם המיועד להכפלה וכנראה הוא אף הוכפל ברבות של מהדורות, ומשום כך הוא הוצא ע"י תקנה 72 מכלל תחולתו של חוק זכויות יוצרים, או שמדובר בפטנט, ואז חלה עליו הגנת "Catnic" הקובעת שאין זכויות פטנט עולות בקנה אחד עם זכויות יוצרים. לפיכך אני קובע שלא הוכח כי המעגל המודפס נושא זכויות יוצרים, ועליכן אין התובעות זכאיות להגנה בעילה זו.

20. טענת גניבת עין (Passing off), או ימרנות: טענת היסוד של התובעות כאן, גם כפי שבאה לידי ביטוי בעדותה של עדת התביעה מירה מרכוס, שהינה מומחית למיקרו מחשבים, היא שצורתו של מחשב "אפל" הינה מיוחדת ויהודית וכי סידור האותיות והספרות מיוחד אף הוא. פרט למחשבי החיקוי של "אפל" לא ידוע לי על מיקרו מחשב נוסף שצורתו זהה ל"אפל" או דומה" עמ' 28. אכן הוצגו בפני בית-המשפט מספר מחשבים וביניהם מחשב ה"אפל" ושלושה מחשבי חיקוי — כפי שנטען ולא נסתר ע"י הנתבעת — וביניהם המחשב נושא תביעה זו, והוברר, שבאשר לצורתם של כל המחשבים שהוצגו לא היה ניתן להבחין מהו המקור ומהו ההעתק והחיקוי. גם אותה מומחית, מירה מרכוס טענה כי אינה יכולה להבחין בין המקור ובין החיקוי. מכאן מבקשות התובעות להסיק שצורתו החיצונית של המחשב המשווק ע"י הנתבעת זהה לזו של ה"אפל". עוד טוענות התובעות כי הוכח שהנתבעת מסתמכת במכירותיה על המוניטין של התובעות, ומבלי הסתמכות על זהות מחשבי החיקוי למחשב "אפל" ועל המוניטין התובעות לא היה סביר שאדם כל שהוא רוכש את מחשבי החיקוי. ראה עמ' 19 לסיכומי התובעות.

21. מאידך גיסא, טוענת הנתבעת כי אין כל עדות בפני בית-המשפט כי המחשב המתיימר להיות KOM-100 שהוצג לבית-המשפט, בין יתר המחשבים שהוצגו, הוא אכן המחשב שהנתבעת שיווקה, או אפילו שהוא המחשב שבו ערך העד חיים הרטמן נסיונות. אינני מקבל טענות אלו. העד הרטמן העיד כי המחשב שאינו נושא שם, הוא מחשב

השופט חג' יחיאל

פסקים תשמ"ז א'

KOM-100 הזאת יודע העד מכך שכאשר הוא „מודלק כתוב על המסך KOM-100. אני בטוח בכך פוזיטיבית שכשהוא מודלק, זה מה שכתוב“. עמ' 29. העד העיד עוד, כי הוא הדליק את שני המחשבים KOM-100 שהיו בחזקת חברת ידע ושניהם הראו KOM-100. לא רק שהנתבעת לא הטריחה את עצמה ולא הביאה כל ראיה שיש בה כדי לסתור את העדות הנ"ל, אלא שגראה כי במהלך הדיון, הנתבעת השלימה עם העובדות העולות מעדותו של העד הרטמן, כי המחשב שהוצג ללא שם, הוא מחשב KOM-100.

עוד טוענת הנתבעת כי היא לא עושה מצידה כל פעולה שיש בה מטרה להטעור את רוכשי המחשבים המשווקים על-ידיה. גם אין בטענה זו כדי לקדם את ענייניה של הנתבעת, מאחר ואפילו ש,המשיבה מציינת ללקוחות כי המחשבים הנמכרים על-ידיה הם חיקוי המיוצר בטיוראן" — ראה סעיף 3 לתצהירו של נתן רייך, ואפילו ש„תואם“ פירושו שאפשר להפעילו ע"י שימוש בתוכנות של או דומות לשל IBM...“ — ראה עדותו של פרידמן בעמ' 8 — והגם ש„כשקניתי „תואם אפל“ ידעתי שהמכשיר אינו אפל“ — עדותו של מר בורוביץ עמ' 14, ההלכה הידועה היא „שלא הטעיית הציבור היא מעיקרה של העוולה... כדרך שבכל פגיעה בזכות קנין אחר, יחודה זכות התביעה לבעליו, כך גם בקניין שבעסקו של אדם במוניטין שלו“.

ראה בר"ע 253/72 [1].

22. ואולם, עדיין נשאלת השאלה, האם התובעות הוכיחו את היהודיות של מחשב ה„אפל“ בצורתו החיצונית או במבנהו הנגלה לעין? ואם הוכח בפני בית-המשפט כי אין מחשבים שאין להם אותה צורה ואותו מבנה חיצוניים, או שצורתו ומבנהו החיצוניים של האפל אינם טטנדרטיים בעולם המחשבים?

אמת שהעדה מירה מרכוס העידה כי „פרט למחשב חיקוי של „אפל“ לא ידוע לי על מיקרו מחשב נוסף שצורתו זהה לאפל או דומה“, אולם בחקירתה הנגדית התברר כאשר מדובר בעולם המחשבים, הדבר אינו חד-משמעי, כפי שהשתמע, לכאורה, מעדותה הראשית של גב' מרכוס. גם גב' מרכוס וגם מר הרטמן מסרו בפנינו עדויות דחוקות בשאלה הנ"ל ושניהם לא היו מסוגלים לומר בוודאות, ובהתלטיות כי אין עוד מחשב בעולם המחשבים שצורתו ומבנהו החיצוניים זהים או דומים לצורתו ולמבנהו החיצוניים של ה- Apple II, וממילא הם לא היו מסוגלים להעיד בבטחון כי ל- Apple II צורה ומבנה חיצוניים ייחודיים ובלעדיים.

מסתבר, שאכן ישנם מחשבים שסדר האותיות בהם שונה מזה שב„אפל“ ושאי-אפשר לומר שסדר האותיות על המקשים זהה, אולם, העובדה שיש מחשבים שסדר האותיות בהם שונה, איננה מוכיחה עדיין ואין בה כדי לשלול שאין מחשבים שסדר האותיות שלהם זהה לזה של ה- Apple II.

אדרבא, העדה מרכוס שהיתה משוכנעת בעדותה הראשית שסידור אותיות כמו זה של ה- Apple II לא קיים במחשבים נוספים, ובמקום שתהיה מסוגלת למנות ללא קושי

השופט חג' יחיא

פסקים תשמ"ז א'

מספר מחשבים אחרים שסידור מקשיהם שונה (הרי לטענתה הסידור במחשב ה־ Apple II ייחודי הוא, משמע שכל שאר המחשבים שונים), לא היתה מסוגלת לנקוב אף לא בשמו של מחשב אחד שהיא מכירה שבו סידור המקשים שונה. ראה את עדותה בעמ' 31, שורות 7—22. זאת ועוד, גם אם נקבל את טענתה שיש מחשבים בהם סידור מקשים שונה, עדיין, לאור חוסר ההתמצאות והידיעה שגילתה בפנינו, אין בטענה זו כדי לשלול כאמור את קיומם של מחשבים עם סידור זהה, ואין בה כדי להוכיח שהסידור שבאפל 2 הינו ייחודי ובלעדי למחשב זה. כך שאין לומר שבעזרתה של העדה הנ"ל הצליחו התובעות להוכיח את טענות הייחודיות של המחשב אפל 2.

לא זו אף זו, מעדותו של חיים הרטמן, אשר גם הוא העיד שקיימים מיקרו מחשבים עם סידור אותיות שונה, עולה במפורש כי קיים למעשה במחשבים סידור סטנדרטי, אם כי הוא ראה סידור אותיות שאינו סטנדרטי — עמ' 29 שורות 31—32, „ראיתי סדר שאינו סטנדרטי”. מכאן עולה דווקא שקיים סדר שהוא סטנדרטי, והו הסדר כמו זה המופיע ב־ Apple II. אותו הדבר, עולה מעדותו של העד בעמ' 30 שורות 5—6 כאשר אמר: „אני זוכר בפירוש שראיתי מקרו מחשב שמיקום אותיות האלפא-בטא, לא היה זיהה לסטנדרט”. דבריו אלו של העד מן ההכרח מובילים למסקנה שקיים סטנדרט ושה־ Apple II, סידורו כסידור הסטנדרט.

דבריו של העד הנ"ל, בסיום חקירתו הנגדית, רק מחזקים את מסקנתנו דלעיל. דהיינו, שגירסת התובעות בדבר ייחודיות מחשב ה־ Apple II, מבחינה חיצונית לא הוכחה. כי מסתבר שהעד הנ"ל, אינו מכיר מחשבים מחוץ למחשבי „משפחת אפל” וכאשר ראה מחשבים אחרים הוא כלל לא התמקד בהרכבם ובמבנה שלהם — ראה עמ' 30 שורות 15—24.

לעניות דעתי, התוצאה היא, שאם לא הוכחה הייחודיות — כטענת התובעות — ממילא אין משמעות לדמיון או לזהות בין המחשבים שהוצגו בפני בית-המשפט.

ולבסוף מן הראוי גם להביא את דבריו של עמיחי פרידמן בסעיף 10ב' לתצהירו לאמור:

„בלוח המקשים, סידור סימנים וסימנים מיוחדים האופייניים אך ורק למחשב ה־ Apple II למעט, כמובן סידור האותיות והספרות כמקובל במכונת כתיבה”.

לא זו בלבד שהצהרה זו סותרת את עדותה של גב' מרכוס בדבר ייחודיות הסידור דלעיל למחשב ה־ Apple II בלבד, אלא שגם אותו מר פרידמן אף הוא כנראה איננו רואה בשוני הנ"ל כשוני יחיד אלא שהוא מצביע על שוני נוסף שהוא במקשים וכן בעיצוב המחשב עצמו. ובסעיף 15(1) לתצהירו הוא אומר לנו מהי הסיבה העיקרית העשויה להיות לאדם כלשהו לרכוש את מחשב החיקוי:

„תאימותו למחשב ה־ Apple II ושכל יסודה בהעתקת תכנית Autostart

השופט חג' יחיא

פסקים תשמ"ז א'

ר Apple Soft. אך לא צורתו ומבנהו החיצוניים של מחשב החיקוי ותאימתו בשני פריטים אלה ל"אפל".

היכן איפוא, עולת גניבת העין הנגרמת ע"י "חיקוי השם, התיאור, הסימן או התווית או בדרך אחרת" במחשב החיקוי באפן שייחשב כמחשב של ה־ Apple II, "עד שקונה רגיל עשוי להניח שהוא קונה" את ה־ Apple II של התובעת 1? ראה סעיף 59 לפקודת הניזקין [נוסח חדש] [8]. והיכן הייחודיות של האפל 2 שהתובעות היו חייבות בהוכחתה?

התוצאה היא, איפוא, שדין תביעתן של התובעות בשל עילת היומרנות להידחות ואני כך עושה.

23. סעיף 6 לחוק עשיית עושר ולא במשפט [4] קובע לאמור:

א. הוראות חוק זה יחולו כשאין בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון ואין הסכם אחר בין הצדדים.

משקבענו לעיל כי התכנות נושא הדיון אכן הועתקו ע"י הנתבעת ושווקו על-ידי המחשבים שהיא מייבאת ומוכרת בארץ, וקבענו שהיתה ויש בכך הפרת זכויות היוצרים של התובעות בתוכנות הנ"ל בהיותן יצירה ספרותית, עפ"י חוק זכויות יוצרים. משמע שיש הוראות מיוחדות לתוכנות בחוק אחר, הרי אין חוק עשיית עושר ולא במשפט, נכנס לפעולה במקרה דנן.

24. לעניות דעתי אין כל מעמד לתובעות לתבוע עפ"י חוק הגנת הצרכן [3] שהזכות על-פיו שמורה לצרכן הנפגע, לארגון צרכנים ולממונה כאמור בחוק. דווקא סעיף 31 לחוק אשר משווה מעשים ומחדלים בניגוד לפרקים ב', ג' או ד' בו — לפקודת הניזקין, בהתאמה לחוק הנדון, הניזוק הוא הצרכן (והרי החוק כשמו כן הוא), ולא מי שטוען, כמו במקרה הנדון, שמוצר מסויים הוא מוצר שהועתק ממנו. לכן אין לקבל את טענותיהן של התובעות הן בקשר לחוק עשיית עושר ולא במשפט והן בקשר לחוק הגנת הצרכן, וגם דין טענות אלו היא להידחות.

לפיכך אני דוחה את טענותיהן של התובעות הנסמכות על שני החוקים הנ"ל.

25. התוצאה מכל האמור היא, איפוא, שאני מצווה על הנתבעת בין בפועלה בעצמה ובין בפועלה ע"י כל אדם הבא מטעמה:

א. להימנע מכל פעולה ומעשה שיש בהם כדי להפר את זכויות היוצרים של התובעות או מי מהן בתוכנות מחשב שבבעלות התובעת 1 ושפותחו על-ידיה או ע"י עובדיה, לרבות, התוכנות Autostart ו־ Applesoft, וכן בספרים מדריכים ובסיפורת היצירה של התובעות או של מי מהן.

- ב. להימנע מהעתקה ומהפצה של תוכנה שזכויות היוצרים בה שייכות לתובעת 1, ובכלל זה ציוד ו/או אמצעים אחרים שתוכנה כאמור מותקנת בהם, במישרין או בעקיפין.
- ג. להימנע מכל שימוש בכל דרך שהיא לצורכי עסק בתוכנות שיש לתובעות זכויות יוצרים בהן כאמור ובספרות ההדרכה של התובעות או מי מהן.
- ד. להימנע מלעסוק בכל דרך שהיא בכונני תקליטונים שבהם מותקנות התוכנות שיש לתובעת 1 זכויות יוצרים בהן. וכן להימנע מהעתקת תוכנות אלו והרכבתן במחשבים שהיא מייבאת, ומכירתם, שיווקם, השכרתם, או מסירתם של מחשבים אלו לאחרים כשמורכבות בהם תוכנות שיש בהן זכויות יוצרים לתובעות או מי מהן. לרבות Autostart ו־ Applesoft. כן אני מצווה עליה להימנע גם משימוש לכל מטרה שהיא במחשבים כאלה, דהיינו, בהם מותקנות התוכנות של התובעת 1.
- ה. למסור לחזקתן הבעלדית של התובעות כל התוכנות שיש לתובעת 1 זכויות יוצרים בהן כנ"ל ואשר נמצאות בידיה או שיגיעו לידיה של הנתבעת. והוא הדין לגבי ספרים, מדריכים וסיפרות הדרכה.